

Przemysław Stanko

UNIwersytet Papięski Jana Pawła II w Krakowie

Rachunki kościoła parafialnego w Zatorze z lat 1559–1561

Parafia zatorska swoją genezę sięga co najmniej XIII wieku. Pierwszą poświadczoną informacją o jej funkcjonowaniu są spisy dziesięciny wienneńskiej z 1326 roku¹. W 1378 roku powstało w Zatorze jedno z najstarszych bractw na terenie diecezji krakowskiej, mianowicie bractwo kapłanów dekanatu zatorskiego². Jego członkami byli plebani zarówno z terenu wspomnianego dekanatu, jak i dekanatu oświęcimskiego³. Bractwo miało silną podstawę materialną swej egzystencji, będąc udotowane w XIV–XVI wieku przez książąt oświęcimskich i zatorskich, miejscową szlachtę, mieszczaństwo i rajców miasta Zatora czy też szlachtę z terenu Górnego Śląska⁴. W 1554 roku parafię zatorską administrował Paweł Gielowski⁵, który w roku 1555 w jednym z dokumentów wystąpił ze zniekształconym, z powodów kancelaryjnych (kopia z XVII w.), nazwiskiem Gieburski⁶. Prawdopodobnie to on, wraz z nieznanym wityrykiem kościoła zatorskiego, spisał rachunki z lat 1559–1561, jakie zachowały się w Archiwum Państwowym w Krakowie.

Rachunki te znajdują się w zespole pt. Kościoły i instytucje religijne pozakrakowskie, przechowywanym w oddziale III wspomnianego archiwum przy

¹ Najpełniejsze omówienie historii parafii w Zatorze przedstawił P. Stanko, *Dzieje parafii i szkoły parafialnej w Zatorze do końca XVI w.* W: *Osiem wieków historii i kultury miasta Zatora i regionu. Konferencja historyczna, 24 VI 2006*. Pod red. T. Gąsowskiego, współpraca P. Stanko. Kraków 2006, s. 45–81.

² Por. P. Stanko, *Dzieje parafii...*, s. 58.

³ Wśród założycieli tego bractwa w 1378 r. spotkać można plebanów z dekanatu oświęcimskiego, mianowicie z Oświęcimia, Grojca, Kęt, Kóz, Lipnika, Biertołtowic, Pisarzowic, Osieka, Starej Wsi czy Jawiszowic. Por. P. Stanko, *Dzieje parafii...*, s. 58.

⁴ Szerzej o tym P. Stanko, *Dzieje parafii...*, s. 58–61.

⁵ Por. tamże, s. 51.

⁶ Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, rękopis nr 635, s. 125 (dokument z 21 VIII 1555).

ul. Siennej 16⁷. Jest to papierowa składka, 16-stronica (kwaternion), mająca postać dutki (fracto folio) o wymiarach 10 cm (szerokość) × 31,8 cm (wysokość). Składka ta została wszyta pomiędzy akta z XVII wieku, dotyczące sporu o taczmo, prowadzonego pomiędzy miastem Zatorem a proboszczem zatorskim. Stan zachowania kart wspomnianej składki należy określić jako mocno zniszczony. Poszczególne karty mają ubytki papieru sięgające od 1,2 cm do 2,9 cm na wysokości. Karty są miejscami mocno zbutwiałe, postrzępione, posiadają liczne dziury spowodowane niewłaściwymi warunkami przechowywania rękopisu w XVIII–XX wieku. Wymiary wysokości poszczególnych kart są następujące:

s. 189–190 wysokość 29,8 cm

s. 191–192 wysokość 28,8 cm

s. 193–194 wysokość 31,7 cm

s. 195–196 wysokość 30,8 cm

s. 197–198 wysokość 30,5 cm

s. 199–200 wysokość 31,8 cm

s. 201–202 wysokość 30,5 cm

s. 203–204 wysokość 30,1 cm.

Pismo w niektórych miejscach jest słabo czytelne, wyblakłe bądź pisane bardzo niedbale przez osoby duchowne. W całym tym rękopisie wyróżnić można dwie ręce. Ręka nr 1, pisząca grubym pismem, przy użyciu brązowego atramentu, jest dość staranna. Natomiast ręka nr 2, pisząca atramentem czarnym, wykonała bardzo koślawe litery, posługując się drobnym duktem. Ta ostatnia, spotykana jest o wiele rzadziej na kartach całej składki, jednak zdaje się świadczyć, iż rachunki te były prowadzone naprzemiennie. Rachunki były uzupełniane sukcesywnie wraz z poniesionymi kosztami czy uzyskanymi wpływami, „wędrowały” między jedną a drugą osobą. Piszącymi omawiane rachunki byli z całą pewnością jeden z plebanów i prawdopodobnie wityryk parafii zatorskiej. Ostatecznie, z niewiadomych dotychczas przyczyn, w drugiej połowie XVIII wieku rachunki znalazły się w ratuszu zatorskim, skąd wydobyl je w 1767 roku dziekan zatorski ksiądz Michał Kamelski⁸. Świadczy o tym notka, pisana jego ręką, umieszczona

⁷ Archiwum Państwowe w Krakowie – Oddział III przy ul. Siennej 16, Kościoły i instytucje religijne pozakrakowskie – zbiór szczątków zespołów, sygn. 54, s. 189–204.

⁸ Ksiądz Michał Kamelski proboszcz i dziekan zatorski w okresie od 16 VII 1765 do 1806 r. Ksiądz Kamelski urodził się w 1710 r. w Wadowicach, święcenia przyjął w 1733 r., a pierwszą jego placówką parafialną była Marcyporęba koło Zatora. Następcą Kamelskiego na parafii w Zatorze był ks. Ignacy Fałęcki. Por. J. Szczepaniak, *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*. Kraków 2008, s. 167; tenże, *Katalog duchowieństwa diecezjalnego zestawiony*

na stronie 203 opisanego wyżej rękopisu o następującej treści: „Registr koscielny pisany 1559 et 1560 dany mi ex magistratu Zathoriensis 1767. x(iądz) M(ichał) Kamelski”. Odzyskanie tego manuskryptu uratowało go prawdopodobnie przed zniszczeniem. Wiadomo bowiem, że wiele materiałów z dawnego archiwum miejskiego w Zatorze wyrzucono w 1909 roku na środek rynku, gdzie leżały kilka tygodni, ulegając niszczeniu z uwagi na czynniki atmosferyczne⁹. Dopiero dr Józef Seruga z Biblioteki Branickich w Suchej [Beskidzkiej] wykupił od miejscowych Żydów znaczną część ocalałych archiwaliów i przekazał je do Archiwum miasta Krakowa, gdzie są przechowywane po dziś dzień¹⁰.

Omawiane rachunki, spisane w języku staropolskim, stanowią nieocenione źródło historyczne i kultury materialnej. Dzięki nim można poznać inwestycje budowlane w zatorskim kościele na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XVI wieku. Zawierają one ponadto informacje o szkole parafialnej w Zatorze, o istniejącym już wówczas zegarze kościelnym, o dzwonniku, o uposażeniu parafii. Są w nich również wiadomości dotyczące wsi, wchodzących w skład parafii zatorskiej, m.in. o Laskowej, Podolszu, Wigłowicach, a także całe bogactwo nazwisk mieszczan zatorskich nieznanych z innych źródeł, nawet tych o charakterze miejskim. Dla historyka sztuki rachunki te to nieoceniony materiał źródłowy dotyczący wyposażenia zakrystii, paramentów kościelnych czy chociażby wspomnianych inwestycji budowlanych. Materiał ten ma duże znaczenie także dla historyka liturgii kościelnej. Znajdzie on tu bowiem informacje o wyposażeniu kościoła, o pielęgnacji paramentów kościelnych, a nawet dokładne wiadomości, skąd sprowadzano wino mszalne i jaki był jego cennik. Historyk kultury materialnej odnajdzie w nich całe bogactwo lokalnych (regionalnych) towarów, ich cennik i stosowany system miar i wag.

Zachowane obecnie rachunki (dochody i wydatki) pochodzą z lat 1559–1561 i, niestety, zostały źle zszyte podczas oprawiania całego rękopisu w XIX wieku. W kolejności zachowanych stron w obecnym układzie rękopisu rachunki zaczynają się od tych z roku 1560 (s. 189–200), potem wpisane są z roku 1561 (s. 200), a na końcu z roku 1559 (s. 201). W edycji ich, będącej aneksem do niniejszego

na podstawie *krakowskich ksiąg święceń (1648–1789)*. [T. 2:] J–M. Kraków 2008, s. 435; A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej 1786–1985*. T. 3: K–P. Tarnów 2001, s. 19; Archiwum parafialne w Zatorze, *Liber memorabilium parochiae Zatoriensis 1887*, brak paginacji (karta po s. 212).

⁹ Por. Archiwum Dóbr Zator (1520) 1661–1882, oprac. W. Budka, Kraków 1957, brak paginacji (maszynopis w APKr – Oddział I na Wawelu).

¹⁰ Por. tamże, brak paginacji.

artykułu, zostały przeze mnie ułożone chronologicznie. Do publikacji aneksu zastosowałem *Instrukcję wydawniczą dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*¹¹. W edycji wprowadziłem, tak jak jest to praktykowane przy wydawnictwach źródeł łacińskich z XVI wieku¹², następujące oznaczenia skrótów:

[xxx] – uzupełnienie miejsc uszkodzonych w rękopisie

(xxx) – opuszczone omyłkowo przez pisarza litery, rozwinięcie niejednoznacznych skrótów

[...] – miejsce nieczytelne z powodu fizycznego uszkodzenia rękopisu, nierekonstruowane przez wydawcę

{ } – skreślenie w rękopisie

den. – denarius (-ii, -os)

flor. – florenus (-i, -os)

gr. – grossus (-is, -os)

* * *

ANEKS

s. 201:

Brak kilku linijek.

[Ręka nr 1:]

[...] ^a [eccle]sie parochialis [...] ^an Visitacionis Marie anno Domini 1559^h [2 VII 1559].

[Item] a pyerzwey wzięłem od panow [r]adzyecz flor. 1.

Item wzyelychmy skoblycze gr. 12.

Item wzyelychmy dzyen szwyetego Woyczyęcha [23 IV 1559] flor. 1 gr. 18.

Item wzyelychmy od panow radzyecz flor. 1 gr. 3.

Item wzyelychmy zaalle 15.

Item wzyelych(m)y od grobu od Grochala gr. 16.

¹¹ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*. Pod red. K. Lepszego. Wrocław 1953.

¹² Zobacz np. *Metryka czyli album Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1509–1551*. Biblioteka Jagiellońska rkp. 259. Wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska przy współpracy R. Grzesika. Warszawa 2010, s. XL.

Item wzyelychmy w pyathek po Bożym Czyelye [2 VI 1559] flor. 1 gr. 15.

Item wzyalem prosby na swyethego Wawrzincza [10 VIII 1559] swyecze gr. 8.

Item wzyalem skrzynekÿ kosczyelneÿ szÿeny swyethego {balb} Balbromyeya [24 VIII 1559] flor. 3.

[...]ª przyialem czo na blony prossono [...]ª [s]zwyetego Gawla [16 X 1559] gr. 10.

[...]ª prossicz myenya gr. 5.

[...]ª [...]ªsz s Podolsa¹³ gr. 13.

s. 202:

[Ręka nr 1]

[...]ª chodzil prossicz na [...]ª prziniesly wina 10 gr.

Item Barthek Vssrany od krowi gr. 6 dedit.

Item Beblo gr. 6 dedit.

Item Charczyna gr. 6 dedit.

Item Barwa gr. 6 solvit.

Item de Wiglowicze.

Chamel gr. 6 dedit.

Item Ssiemek gr. 6 dedit.

Item pothstharosci¹⁴ od kathu gr. 8.

Item od solthissa s Podolssa¹⁵ od grobu gr. 16.

Item Selath de olodio solvit flor. octo 8.

Item dominica Invocavit [12 II 1559] percepi de ecclesia thezauri flor. 5.

Item przialem na swyecze krzczilna w nyedyle Byala [12 III 1559] gr. 8.

Od ogrodu gr. 4.

Anno D(omini).

s. 189:

[Ręka nr 1:]

Anno Do[mini] 1560.

¹³ Podolsze – wieś 2 km na północ od Zatora.

¹⁴ Podstarościem zatorskim był w 1559 r. prawdopodobnie Sebastian Dembieński z Dembian. Por. Biblioteka Czartoryskich w Krakowie, dok. perg. nr 912, vol. IV/15 (6 VIII 1560). Wcześniejszy podstarości zatorski, Michał Górski, ostatni raz w źródłach pojawił się w 1557 r.

¹⁵ Podolsze – zob. przypis 13.

[...] ^a [da]lem za gonthÿ kop dzyesyecz [gr.¹⁶] 23^b et solidum.
 [...] ^a dalichmy za pul chathlasye¹⁷ lokcz[ia] [...]nez^a flor. 2
 Item Wigłowskię za wÿno gr. 3.
 Item od kropilnycze solidi 2.
 Item od czyagnyenÿą gonthow na kosczył i za kadzidło gr. 2.
 Item od ornatha czo i vsitho gr. 7.
 Item siedlarcze od pranya chusth gr. 5.
 Item za gedwap¹⁸ na ornath gr. 1.
 Item dalem za piethnasczye funthow wosku flor. 1 gr. 21 ½^c.
 Item dalem czo oprawiały zwon gr. 8.
 Item czo chodzono do Oswieczymy¹⁹ po wino dwa razy gr. 12.
 Item dalem Kapiczi czo pral chusthy kosczyelne gr. 12.
 Item na manke gr. 4.
 [...] za czwierz kadzydla [...]

s. 190:

Brak kilku wierszy, około 2–3 linijek.

Item czo [...] ^a [...] ^a te Lgoczkyemu kowalowi za gwosdzie drobne gr. 2 ½.
 Item za klucz do kosczyola do klothky gr. 2.
 W dzyen swyethego Simona Judi [28 X 1560] za [...]iecz kadzydla gr. 4.
 Item przed swyethim Marczinem Cholewyney za wino gr. 6.
 Item dzyen swyethego Gedrzeia [30 XI 1560] za swyecze logiowe gr. 2.
 Item kyedi dzyalali rorathne swyecze za pywo gr. 1 ½.
 Item na Boze Narodzenie [25 X 1560] za vyno Vygowskyei gr. 2.
 Item v thenze dzyen [25 X 1560] za logove swyecze gr. 3 solidi 2.
 Item za manke gr. 1.
 Item Paulusze za vina kwarthe dzyen Novego Latha²⁰ gr. 1.
 Item na veglye III den.
 Item dalem za dnia f[...] ^a.

¹⁶ Po reformie z lat 1526–1528 podstawową jednostką przeliczeniową był 1 grosz, czyli 0,77 g srebra. Natomiast floren, zwany również złotym polskim lub dukatem, miał wartość 30 groszy Por. J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*. Warszawa 2008, s. 578.

¹⁷ Atlas – nazwa błyszczącej tkaniny sprowadzanej z Persji. Nazwa ta pochodzi z języka arabskiego (atlas – gładki). Por. Z. Gloger, *Encyklopedia staropolska ilustrowana*. T. 1. Warszawa 1958, s. 84.

¹⁸ Tzn. jedwab.

¹⁹ Oświęcim – miasto, stolica księstwa oświęcimskiego, położone 17 km na zachód od Zatora.

²⁰ Nowy Rok.

s. 191:

Brak kilku linijek.

[Ręka nr 1:]

Thenze trzy[...]^a za manke gr. 1.

Item dzyen swyethego Pavla [25 I 1560 ?PS] za logove swyecze gr. 1.

[Ręka nr 2:]

Item dalychyth za trzynasczye gory gontov flor. 1.

Item czo czyagnaly na kosczyol ganthy gr. 1 et solidum.

Item czop dohallye gr. 1

Item za wyno za qwarta gr. 1.

Item za pyatnascze kop gontow flor. 1 gr. III.

Item za dzyewyacz kop gontow gr. 20.

Item za zesnasczye kop gontow flor. 1 gr. 5 et solidum.

Item za sternasczcze kop gontow flor. 1 gr. 2 solidum 2.

Item za trzynasczye kop gontow flor. 1 et solidum.

Czo vmyataly kosczyol y gontyno gr. 2.

Za zamek do kosczyola do hallya gr. 2.

Na t[...]^a nedient dzyem ot vly za wyno gr. 2.

[...]yem^a wtorkovy Pazdrodo poznen [...]^a [...]a^a wyno gr. 2.

[...]a^a ve zwyecze gr. 1.

s. 192:

[Ręka nr 2:]

[...]ctry^a [...]a.

Item zar[...]a [...]z^a czyagnaly na [...]a.

Item gdy z[...]a]ladi 2.

Item za brzyzino gr. 6 solidum 1.

Item na kadzydlo gr. 2.

Item od olyaya gr. 2 ½.

Item dzyen Marka [25 IV 1560] na wyno gr. 4.

Item od pranya chvst do kosczyola Zydlarcze gr. 1 ½.

Item dalychmÿ za gwosdzye drobne flor. 1 gr. 19.

Item dzyen szwyetego Dvcha [2 VI 1560] za vino gr. 4.

Item od vodÿ gr. 1.

Item dzyen szvyetey Woyczicha [23 IV 1560] vino gr. 3.

Item dzyen szwyetego Pyotra od kopÿ zazicza gr. 1 za vino.

Item czo na kosczyelye lataly gr. [...]a.

Item do klotby za klvcz gr.
 Item chlopv czo dzyl poyednokycz czyczla gr. 1.
 Item za dwye qwarczye vyna gr. 2.
 Item za qwa(r)ta vyna anno Domini 156[...]a.
 Distrbvta.
 Item za floza gr.
 Item za panivka dozwl[...]a flor. [...]a.
 Za dwye quart[y].

s. 193:

[Ręka nr 1:]

[...]5 [...].

[It]em dalem za dwa funti wos[ku] gr 6.

Item dalem za powrozy ku zwo[nu] gr. 18.

Item dalem dwa polthora fontu wosk[u] w yarma^ok i za czwęczech gr. 5.

Item dalem za mydło na worky na korporaly medientem.

Item dalem zwoyńkow²¹ czo wmyatal²² kosczyol gr. 1.

Item czo wode wozyly na Wyelkenocz [14 IV 1560] gr. 2.

Item na czwęcęky czo przybijano ku grobu medientem.

Item dzycen^y panny Marygey za szwęcęce logowe y za kadzydło gr. 2.

Item za kwarthe wyⁿa Palowe^y flor. 10.

Item po krzysmo czo chodzono gr. 6 et solidum.

[...]zmy za gonth^y florenum 1 [...]a 3.

s. 194:

[Ręka nr 1:]

Brak kilku wierszy.

[...]a [...]wy^a [...]a.

7

[Da]lem za gwoszdzye na bronke [...]a.

[Item] czo halle pobyaly gr. 9.

[Item] dalem za polczwartha funtu wosku gr. 10 ½.

Item dalem za dwa arkusa flor. 1.

Item dalem Barwe za trzy funty wosku gr. 9.

²¹ Tzn. dzwonnikowi – P.S.

²² Tzn. zamiatał – P.S.

Item za gwossdzye latne na bronkę gr. 2 ½ .
 Item za drobne gwossdzye za trzy kopy gr. 2.
 Item za manke na Wýelkenocz [14 IV 1560] medientem.
 Item dalech w nyedzvele ochtawe za swyecz y za oley gr. 7 ½.
 Item za wyno Wyglowskey gr. 12.
 Item Sodlarcze czo chusthÿ prala do koszczyola gr. 6.
 Item od wode wozono na Szwyathky [2 VI 1560] gr. 2.
 Item za sthyrzy krokwy na czmentharz gr. [...] ^a.
 Item od pobianÿa bronky [cmen]tharza gr. 20.

s. 195:

[Ręka nr 1:]

Brak kilku wierszy.

[...] [...] = te dzyen [...] yezneÿ dalem Cho[le]wyney gr. 5 ½.
 Item za latharneye do koszczyola solidi 2.
 Item in die Bartholomei [24 VIII 1560] dalem [...] ^a [o]ssmynasczye funthow
 wosku flor. 2.
 Item dzien Panny Marygey narodzeni[a] [8 IX 1560] dalem na mavke solidi 2.
 Item dalem tegosz dnya [8 IX 1560] za kadzy ^d die y za swyecz kluczykowy
 gr. 2.
 Item za gwosdzye za szyndzyelne czo na kosczyele dzÿury oprawyalyÿ za po-
 lthory kopÿ flor. 8.
 Item czyesly od they robothy gr. 2 ½.
 Item dalem za zawyasz y do blon do skoly ²³ ÿ za preth y za wrzczyaszky gr.
 3 ½.
 Item dalem za kropilnycze {duo} gr. 2 et solidum.

[Ręka nr 2:]

Item dzieni ^d Thissiacza Dziewicz [21 X 1560] dalem za ssiedm qwarth wina
 Cholewinei gr. 14.
 Item tegosz dnia [21 X 1560] za dwa funthi wosku Klu[...] ^a [...] ^a gr. 7.
 [...] ^a [...] ^a azania do skoli piecza [...] ^a.

²³ Szkoła parafialna w Zatorze po raz pierwszy w źródłach wzmiankowana jest 26 I 1471 r. Por. P. Stanko, *Dzieje parafii...*, s. 61.

s. 196:

[Ręka nr 1:]

Brak kilku linijek tekstu.

[Item w dzien Wszystkich] Swiethich [1 XI 1560] d[alem] [z]a ka[d]zidlo 7.

[Item w dzien] swiethego Marczina [11 XI 1560] dalem Knapoz[nik]owi za trzy funty wosku gr. 9.

[...]ª dalem za sescz funthow wosku Bobrowei gr. 18.

Item w niedziele po swiethim Gedrzeiu [1 XII 1560] dalem za kwarthe wina gr. 2.

Item w niedziele przed swiethim Thomaszem [15 XII 1560] dalem za dwie kwarcie wina gr. 4.

Item dalem od siemyenya czo olei bitho gr. 2 denaros 3.

Item w dzieni Thomassa [21 XII 1560] za loyowe swiece klucznikowi gr. 10.

Item dalem na Boze Narodzenie [25 XII 1560] za kadzidlo gr. 1

Item w Nowe Latho [1 I 1561] za kadzidlo gr. 1.

Item we Thrze Krole [6 I 1561] za kwarthe wina gr. 2.

Item thegosz dnya [6 I 1561] za logowe swiece gr. 1.

Item Wigłowskiej za kwar[te] [wina] gr 2.

s. 197:

[Ręka nr 1:]

Brak kilku wierszy.

[...]ª [z]a wino gr. 7.

Item w dzieni^d Brÿ(gi)dÿ [1 II 1561] [...]ª dzwie kwarcie wina gr. 4.

Item za oliwe do zigara gr. 1.

Item dzyen swyethego Walenthego [14 II 1561] za kwarthe w[ina] gr. 2.

Item dalem za dwie mierze poathlassia²⁴ gr. 24^e.

Item za dwanaszcie kop gonthow posth Invocavit [po 23 II 1561] gr. 28^f.

Item dalem oth czyagnyeny gonthow solidi 2.

Item dalem za powross do signathka²⁵ gr. 7.

Item czo vkladali gonthi dalem selag 1.

Item dalem za thrzy funthi wosku po pol czwar[ta] grossu gr. 10 ½.

Item dalem czo zabili dzyure na kosczyele sollidum^d 1.

²⁴ Tzn. półatłas – rodzaj tkaniny.

²⁵ Sygnaturka – P.S.

Item dalem za thrzy funthi wosku gr. 10.

Item dalem za sescz ffonthow wosku Kyedro[...]^awy z Rucz²⁶ gr. 21^g.

Item dalem Ribcze za sescz ffunthow wosku gr. 21.

[Ręka nr 2:]

Item po krzizmo czo chodzily gr. 5.

Item za krzizmo 1 ½.

Item na kadzidlo gr. 2.

Item na piwo czo czynily sswiecze gr. [...] ^a.

Item dalem za klothke gr. 15.

[Ręka nr 1:]

[...] ^a omyathaly kossczyel na Wie[kanoc] [gr.] 5.

[...] ^a wody na Wyelkanc [...] ^a.

s. 198:

[Ręka nr 1:]

Brak kilku wierszy.

[...] ^a [...] ^a o^a omary[...] ^a.

Item dalem za funt wosku gr. 3 ½.

Item dalem 3 rosgi na Swyathki [25 V 1561] do kossczyola gr. 2.

Item czo wosily vode na Swyathki [25 V 1561] gr. 3.

Item dalem czyesly czo poprawyal na kossczyele dzyur gr. 2.

Item dalem czo na skole poprawal na skole y za gwosdzye gr. 4 ½.

[Ręka nr 2:]

Item dzyen szwyatuge Bblazeya^d [3 II 1561] od panow radzyecz flor. 2.

Item Szyman od grobv gr. 16.

Item na Krzyhn szwyecz gr. 7.

Item dzyen szwyatego Fylypa Jakuba [1 V 1561] przyalychmy zkarbv kosczy-
elnego flor. 3 ½.

s. 199:

[Ręka nr 1:]

[A]nno Domini 1560.

²⁶ Rudze – miejscowość 2 km na południe od Zatora.

[...^a]an[...]^a.

[...] ^a wthorek [w] [o]kthawe Bozego Czala [18 VI 1560] przygelichny skarbu kosczyelnego [...] ^a 4.

[I]tem przigelichmy od Selątha [co] schował w kosczyele zone gr. 16.

Item przigelichmy we wthorek po swieth[ym] Balthromyeni^d [27 VIII 1560] flor. 2 et ½.

Item od Franka gr. 12.

Item czo chodzyla prosacz lnu gr. 5 den. 3.

Item od krowy Beblo gr. 6 den.

Item Barwa od krowy gr. 6 den.

Item Vsrany Bartheke od krowy gr. 6 den.

Item Chareza od krowy gr. 6 den.

Item z Wyglowicz²⁷ Syemek od krowy gr. 6 den.

Item Hamel od krowy gr. 6 den.

Item z Laskowey²⁸ Pizdzał od krowy gr. 3 denarum.

Item Gorsky od kalsu²⁹ gr. 8.

Item na rorathne swyecze gr. 10.

Item od ogroda Czwick gr. 4.

Item od sthodoly Seląth flor. 8.

{[...] ^a chodzili prosacz lnu gr. 5}

[...] ^a 3.

[...] ^a [sw]yethego Vynczenthiego [6 VI 1560] [...] ^a [...] ^a s kosczyola tres flor.

s. 200:

[Ręka nr 2:]

Item dzyen [...] ^a [...] ^a yalych [...] ^a [...] ^a.

Item zyn [...] ^a [...] ^a szwye [...] ^a.

Item [...] ^a [o]d grobv dal gr. 16.

[...] ^a [s]zwyatego Jakvba.

[...] ^a [...] ^a zny kosczyola fl. 3 ½.

²⁷ Wiglowice – wieś nad rzeką Skawą, 5 km na południowy wschód od Zatora, obecnie nie istnieje, wzmiankowana po raz pierwszy w 1253 r., zniknęła w XVII w. po wylewach Skawy. Por. W. Heck, *Wiglowice*. W: *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich wydany*. Pod red. B. Chlebowskiego. T. 13. Warszawa 1893, s. 441–442.

²⁸ Laskowa – wieś nad rzeką Skawą, 3 km na południowy wschód od Zatora.

²⁹ Tzn. od kątu – P.S., zobacz s. 202 omawianego rękopisu (edycja poniżej).

- [A]nno Domini 1561
 [Item] dzyen szwyatego Mychal(a) [29 IX 1561] prz[y]rzalychmy szkrzÿ(n)kÿ
 kosczyelney flor. 5 ½.
 Item od pana Stanyzlawa Kavyerszkyego przyyalychmy od grobv gr. 8.
 Item anni Domini 1561.
 Item de civitate³⁰.
 Item Bartek Vsrany a vaca gr. 6 dedit.
 Item Barva dedit.
 Item Babko.
 Item Charaza dedit.
 Item Gorszka Kathov gr. 8 dedit.
 Item Zelyati Oloducz den. 8 dedit.
 Item Czyaszsk ab orto gr. 4 dedit.
- De Vyglovycze.
 Item Zyemut gr. 6 dedit.
 Item Hamel gr. 6 dedit.
- De Lyaszkowa.
 Item Zazlo.
 Item Pyszdzal.
- Item Trzabyaczycze³¹.
 Item Adam Chaydvga.
 Item Stankova.
 Item na roratne szwyecze przyyalychmy gr. 10 ½.
 Item przyalich czo chodzyly nazayanÿa dzyen zwyatego Tomasza [21 XII 1561]
 gr. 5.
 Item przyalychmy vylya Bozego Narodz[enia] [24 XII 1561] skrzyteÿ flor. 1 ½.
 Item Invocavit przyalychm[y] [...] ^a.
 Item na krzylara zwÿeczca [...] ^a.
 Item od Zatyza od grobv [...] ^a.
 Item przyalychmi dzyen szwya[...] ^a sz kosczyola flor. 2.

³⁰ Tzn. z Zatora – P.S.

³¹ Trzebieńcycze – wieś nad rzeką Skawą, 2 km na wschód od Zatora.

s. 203:

[**Ręką XVIII w.:**]

Registr kościelny pisany 1559 et 1560 dany mi ex magistratu Zathoriensis 1767.

x. M. Kamelski.

^a – dziura w rękopisie.

^b – w Or. „20 3”.

^c – w Or. „20 1 ½”.

^d – tak w Or.

^e – w Or. „20 4”.

^f – w Or. „20 8”.

^g – w Or. „20 1”.

^h – W Or. pierwotnie było „1556”, ale cyfrę „6” zamazano i obok wpisano „9”.

Summary

The bills of the parish church in Zator from the years 1559 to 1561

The bills of the parish church in Zator from the years 1559 to 1561 presented in this article complete the current knowledge about the history of the parish in Zator in the beginning of the modern age. They include information about running renovations and repairs as well as they bring in a lot of interesting information about the parish school. They provide intelligence on the care over church paraments and the ways of obtaining them. They also bring unknown so far, especially for the linguists, knowledge about bringing the knowledge of the surnames of both Zator townspeople and peasants living around the city, which might be of particular interest for linguists.